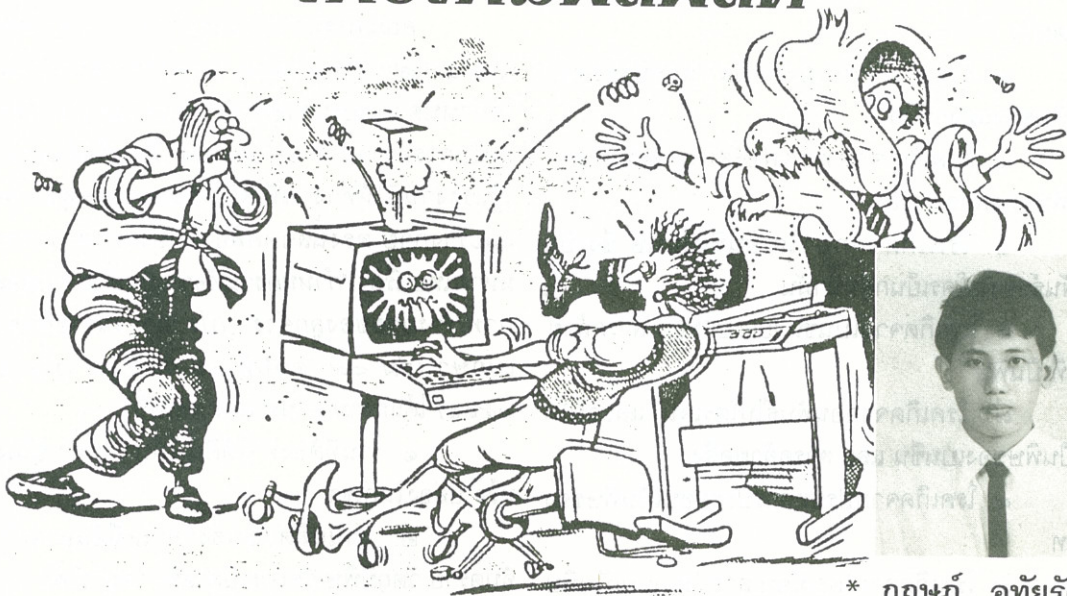

กฎหมายและแนวคิดเกี่ยวกับ ความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน เพื่อเพิ่มผลผลิต

* กฤษฎี อุทัยรัตน์

คำว่า "ความปลอดภัยในการทำงาน" ที่ใช้กันอยู่ในประเทศไทยนั้น ตรงกับภาษาอังกฤษว่า "Occupational Safety and Health" ซึ่งจะหมายถึง ความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยในการทำงานของผู้ประกอบอาชีพทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็นงานอุตสาหกรรม ขนส่ง พาณิชยกรรม กสิกรรม ประมง ฯลฯ ปัจจุบัน องค์การแรงงานระหว่างประเทศได้เพิ่มคำที่ใช้สำหรับความปลอดภัยอีกคำหนึ่งคือ "Working Conditions and Environment" หากจะแปลก็มีความหมายว่า "สภาพการทำงานและ สิ่งแวดล้อมการทำงาน" การที่องค์การแรงงานฯ (ILO = International Labour Organization) กำหนดเช่นนี้ก็เจตนาที่จะให้หมายถึง Working Condition (เงื่อนไขการปฏิบัติงาน ซึ่งตามกฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ของไทย ก็คือ

คำว่า "สภาพการจ้าง") และ Occupational Safety & Health เพื่อให้ครอบคลุมยิ่งขึ้น โดยมุ่งจะดูแลด้าน เศรษฐกิจ สังคม / (สวัสดิการ) / ความปลอดภัย และสุขภาพอนามัยของผู้ใช้แรงงาน นั้นเอง จึงนับได้ว่าเป็นเรื่องจำเป็นมากในการป้องกันมิให้ผู้ใช้งานได้รับบาดเจ็บพิการ หรือถึงแก่ความตายอันเนื่องมาจาก "อุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน" (Occupational Accidents) และนอกจากนั้นแล้วยังป้องกันมิให้สุขภาพถูกจ้างต้องเสื่อมโทรมลงจนทำให้เกิดโรคร้ายไข้เจ็บจากการทำงานที่เรียกว่า "โรคจากการทำงาน" (Occupational Diseases) ภาษากฎหมายใช้คำว่า "โรคซึ่งเกิดขึ้นเกี่ยวเนื่องกับการทำงาน" โดยประกาศ กระทรวงมหาดไทยอาศัยอำนาจประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๐๓ ข้อ ๒ (๖) ออกประกาศ

กำหนดโรคซึ่งเป็นโรคที่เกิดขึ้นตามลักษณะหรือสภาพของงาน/โรคที่เกิดขึ้นจาก การทำงาน (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๙ ตอนที่ ๖๑ วันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๑๕) ดังนี้ (จำนวน ๒๒ ข้อ)

๑. โรคเกิดจากสารหนู / สารประกอบเป็นพิษของสารหนู

๒. โรคเกิดจากตะกั่ว / สารประกอบเป็นพิษของตะกั่ว

๓. โรคเกิดจากแมงกานีส / สารประกอบเป็นพิษของแมงกานีส

๔. โรคเกิดจากฟอสฟอรัส / สารประกอบเป็นพิษของฟอสฟอรัส

๕. โรคเกิดจากฮาโลเอเจนที่เป็นพิษ ซึ่งเป็นอนุพันธ์ของไฮโดรเจนกลุ่มน้ำมัน

๖. โรคเกิดจากเบนซีน (BENZENE) / สารคล้ายคลึงที่เป็นพิษ

๗. โรคเกิดจากอนุพันธ์ไนโตรเจน และอมิโนซึ่งเป็นพิษของเบนซีน และ สารคล้ายคลึง

๘. โรคเกิดจากปรอทสารประกอบเป็นพิษของปรอท

๙. โรคเกิดจากโครเมียม/สารประกอบเป็นพิษของโครเมียม

๑๐. โรคเกิดจากคาร์บอนไดซัลไฟด์

๑๑. โรคแอนแทรกซ์

๑๒. โรคแอนเบลโตซิส

๑๓. โรคนิวโมโคมิโอซิส

๑๔. โรคปัสซิโนซิส

๑๕. โรคเกิดจากแบริลเลียม/ สารประกอบเป็นพิษของแบริลเลียม

๑๖. โรคเกิดจากกำมะถันตรังสี

๑๗. โรคเกิดจากอัลกอลฮอลล์กลิ่นจากไม้

๑๘. โรคเกิดจากคาร์บอนเตตราคลอไรด์หรือสารเป็นพิษของมันเอง

๑๙. โรคเกิดจากสารเคมีอื่น / สารประกอบเป็นพิษ ของสารเคมีอื่น

๒๐. โรคผิวหนังเกิดจากการสัมผัสสารเนื่องจากการทำงาน

๒๑. โรค / การเจ็บป่วยผลจากความร้อน-เย็น

เสียง แสง ความสั่นสะเทือน ความเปลี่ยนแปลงความกดดันบรรยากาศจากการทำงาน

๒๒. โรค/การเจ็บป่วยอื่น อันเนื่องจากการทำงาน

(๑) ขอบเขตและวิชาการสอดคล้องกับงานความปลอดภัย

คณะกรรมการร่วมระหว่าง ILO และ WHO (World Health Organization = องค์การอนามัยโลก) ได้กำหนดวัตถุประสงค์การบริหารงานความปลอดภัยในการทำงานไว้ ๔ ประการ คือ เพื่อคุ้มครองผู้ใช้แรงงานมิให้ทำงานที่เสี่ยง อันตรายต่อสุขภาพ และร่างกาย ตรงนี้สอดคล้องกับประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง "กำหนดงานที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ/ร่างกายของลูกจ้าง" (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๙ ตอนที่ ๖๑ วันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๑๕) ได้แก่งาน ๗ ประเภท ต่อไปนี้

๑. งานที่ต้องทำได้ดิน ได้น้ำ ในถ้ำ อุโมงค์ หรือ ปล่องในภูเขา

๒. งานผลิต / ขนส่งวัตถุเคมีอันอาจเป็นอันตราย วัตถุมีพิษ วัตถุระเบิด หรือ วัตถุไวไฟ

๓. งานที่ต้องทำเกี่ยวกับกำมะถันภาพรังสี

๔. งานเชื่อมโลหะด้วยออกซิเจน

๕. งานที่ต้องทำเกี่ยวกับกลิ่น ไฮโดรเจน ก๊าซฝุ่น ละอองอันอาจเป็นอันตราย

๖. งานที่ต้องทำด้วยเครื่องมือ ซึ่งผู้ทำได้รับความสั่นสะเทือนอันอาจเป็นอันตราย

๗. งานที่ต้องทำเกี่ยวกับความร้อน-เย็นจัด อันอาจเป็นอันตราย

ประกาศ ณ ๑๖ เมษายน ๒๕๑๕

- จัดให้ผู้ใช้งานแรงงานได้ทำงานในสภาพแวดล้อมการทำงานที่เหมาะสมกับสภาวะของร่างกายและจิตใจ

- ส่งเสริม และธำรงไว้ซึ่งสุขภาพกาย และจิต ตลอดจนความเป็นอยู่ในสังคมของผู้ใช้แรงงานทุกกลุ่มอาชีพที่สมบูรณ์ที่สุด

- ป้องกันมิให้ผู้ใช้งานแรงงานมีสุขภาพอนามัย

เสื่อมโทรม หรือเกิดความผิดปกติอันเนื่องมาจาก สภาพการทำงานต่าง ๆ

จากวัตถุประสงค์ข้างต้น เราจะเห็นแล้วว่า มีขอบเขตกว้างขวางมาก การดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามจุดประสงค์ดังกล่าว ก็คือ ให้ลูกจ้างมีสุขภาพอนามัยที่ดี และมีความปลอดภัย จึงจำเป็นต้องอาศัยความรู้ทางวิชาการแขนงต่าง ๆ ดังนี้

๑.๑ ความปลอดภัยในอุตสาหกรรม (Industrial Safety or Occupational Safety) มุ่งเน้นในการดำเนินมาตรการป้องกันอุบัติเหตุต่าง ๆ และส่งเสริมให้มีการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความปลอดภัย

๑.๒ สุขศาสตร์อุตสาหกรรม (Industrial Hygiene or Occupational Hygiene) วิชาที่เกี่ยวข้องในด้านการค้นหาปัญหา การประเมิน / ตรวจสอบปัญหา และการควบคุมปรับปรุงแก้ไขปัญหาลักษณะแวดล้อมในการทำงานให้เหมาะสม เพื่อป้องกันมิให้เกิดโรคจากการทำงาน

๑.๓ การยศาสตร์ (Ergonomics) บ้างเรียกว่า "วิทยาการจัดสภาพงาน" หรือเรียก ทับศัพท์ไปเลยว่า "เออร์โกโนมิคส์" ก็มี เป็นแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องกับการจัดงาน หรือ สถานที่ทำงานให้เหมาะสมกับสภาพร่างกาย และจิตใจของลูกจ้าง

๑.๔ เวชศาสตร์อุตสาหกรรม (Industrial Medicine or Occupational Medicine) แขนงวิชาที่เกี่ยวข้องกับการเฝ้าระวังทางการแพทย์ การวินิจฉัยรักษาโรค/ การบาดเจ็บ รวมกระทั่งการฟื้นฟูสมรรถภาพ ความพิการเนื่องจากการทำงานด้วย

เป็นที่ทราบกันดีว่า อุบัติเหตุทำให้เกิด "ความสูญเสีย" (LOSS) เราจึงต้องหาทางบริหาร เพื่อควบคุมความสูญเสียเหล่านั้น (LCM = LOSS CONTROL MANAGEMENT) โดยความสูญเสียมี ๒ ทาง คือ

(ก) ความสูญเสียทางตรง (Direct Loss) เช่น ค่ารักษาพยาบาล (Medical), ค่าทดแทน (Compensation) เป็นความสูญเสียที่มองเห็นได้ชัดเจน

(ข) ความสูญเสียทางอ้อม (Indirect Loss) หรือ ความสูญเสียที่แฝงเร้น ตรงนี้สำคัญมาก และมักหลงเลย เนื่องจากเป็นความสูญเสียที่ไม่คาด หรือคาดไม่ถึง รวมถึงวัสดุเสียหาย อุปกรณ์ชำรุด ผลผลิตตกต่ำ

ฯลฯ แต่ก็มีบางรายการเท่านั้นที่สามารถคำนวณ เป็นจำนวนเงินได้ ส่วนที่เหลือนั้นไม่สามารถคำนวณได้เลย

ในปี ค.ศ. ๑๙๕๙ Heinrich ได้กล่าวถึง Indirect Loss ไว้ว่าประกอบด้วย

- ค่าสูญเสียเวลาของผู้ที่ได้รับบาดเจ็บ
- ค่าสูญเสียเวลาของบุคคลที่ต้องหยุดงาน

เนื่องจากความอยากรู้ อยากเห็น ความสงสัย การนำผู้ป่วยส่งโรงพยาบาล หรืออื่น ๆ

- ค่าความสูญเสียเวลาของหัวหน้างาน ผู้คุมงาน ผู้จัดการ ในเรื่องการช่วยเหลือผู้บาดเจ็บ การสอบสวนสาเหตุอุบัติเหตุ การจัดหาพนักงานอื่น มาทำงานแทนผู้บาดเจ็บ การคัดเลือกสรรหาฝึกอบรมพนักงานใหม่ การจัดทำ Accident Report แบบฟอร์ม ราชการ ตามกฎหมายบ้านเมือง ฯลฯ เป็นต้น

- ค่าเสียเวลาในการให้การ First Aid ของผู้ที่มีหน้าที่ปฐมพยาบาลและเจ้าหน้าที่สถานพยาบาล ต่าง ๆ

- ค่าเสียหายด้วยเครื่องจักรชำรุด เครื่องมือชำรุด/ทรัพย์สินอื่น ๆ เสียหาย

- ค่าเสียหายเนื่องจากการผลิตชะงักงัน ไม่สามารถส่งสินค้าให้ลูกค้าได้ทันกำหนดส่งมอบ/ ไม่ได้รับ BONUS

- ค่าใช้จ่ายที่ต้องจ่ายเป็นสวัสดิการลูกจ้าง เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าทำศพ ค่าทำขวัญ

- ค่าจ้างตอบแทนที่ต้องจ่ายเพิ่มให้ลูกจ้างจากการลาป่วย เมื่อลูกจ้างเพิ่งหายจากอาการเจ็บป่วย ซึ่งอาจจะทำงานได้ยังไม่เต็มที่

- ค่าสูญเสียผลกำไรที่จะพึงได้จากผลผลิตของลูกจ้างที่บาดเจ็บ และเครื่องจักรที่ไม่มีผู้ใช้

- ค่าการสูญเสียขวัญกำลังใจของพนักงานจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

- ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ

การประมาณการอัตราส่วนของค่าความสูญเสียทางอ้อม และค่าความสูญเสียทางตรง นั้นประมาณ ๕:๑ เปรียบเสมือนภูเขาน้ำแข็งในมหาสมุทร คือ ส่วนที่โผล่เหนือน้ำเปรียบเหมือนค่าความสูญเสียทางตรง และส่วนที่อยู่ใต้น้ำคือ ค่าความสูญเสียทางอ้อม

LOSS ที่นับได้ว่าเป็นตัวอย่างที่ดี คือ "ค่าเงินทดแทน" เมื่อมีการประสบอันตราย ซึ่งในระยะหลัง ๆ นี้ ได้เป็นปัจจัยกระตุ้นให้มีการดำเนินมาตรการด้าน Safety Preventive มากขึ้น

ค่าใช้จ่ายในการป้องกันการประสบอันตรายจะคำนวณได้ง่ายกว่า ค่าใช้จ่าย/ค่า ความสูญเสียจากการประสบอันตราย SINCLAIR ได้แบ่งค่าใช้จ่ายในการ Preventive ไว้ ๓ กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ ๑ : ค่าใช้จ่ายในการออกแบบ - ออกแบบการติดตั้งเซฟการ์ดต่าง ๆ เป็นต้น

กลุ่มที่ ๒ : ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ - แผนกความปลอดภัย ค่าจ้าง การฝึกอบรมพัฒนาพนักงาน

อุปกรณ์ PPE เป็นต้น

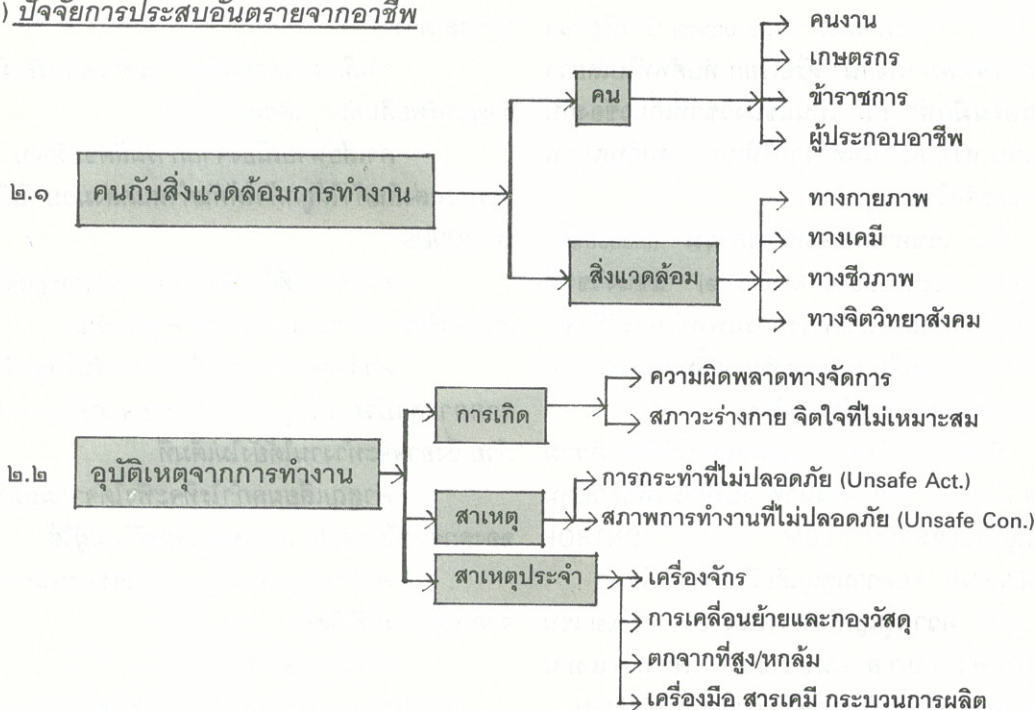
กลุ่มที่ ๓ : ค่าใช้จ่ายในการวางแผนดำเนินงานเพื่ออนาคต

- ค่าตรวจสอบสภาพสิ่งแวดล้อมในการทำงาน หรือค่าตรวจสอบและประเมินความปลอดภัยภายใน เป็นต้น

จากการศึกษาในเชิงเศรษฐศาสตร์ความปลอดภัยจากการประสบอันตราย พบว่า ค่าใช้จ่ายการประสบอันตราย และค่าใช้จ่ายในการป้องกันการประสบอันตรายมีความสัมพันธ์กันมากเนื่องจากเมื่อมีการลงทุนในเชิงป้องกันมาก ค่าใช้จ่ายการประสบอันตรายก็จะลดลงตามมา

การดำเนินการเกี่ยวกับความปลอดภัย เป็น "การลงทุน (CAPITAL) " ไม่ใช่ "ค่าใช้จ่าย (COST)"

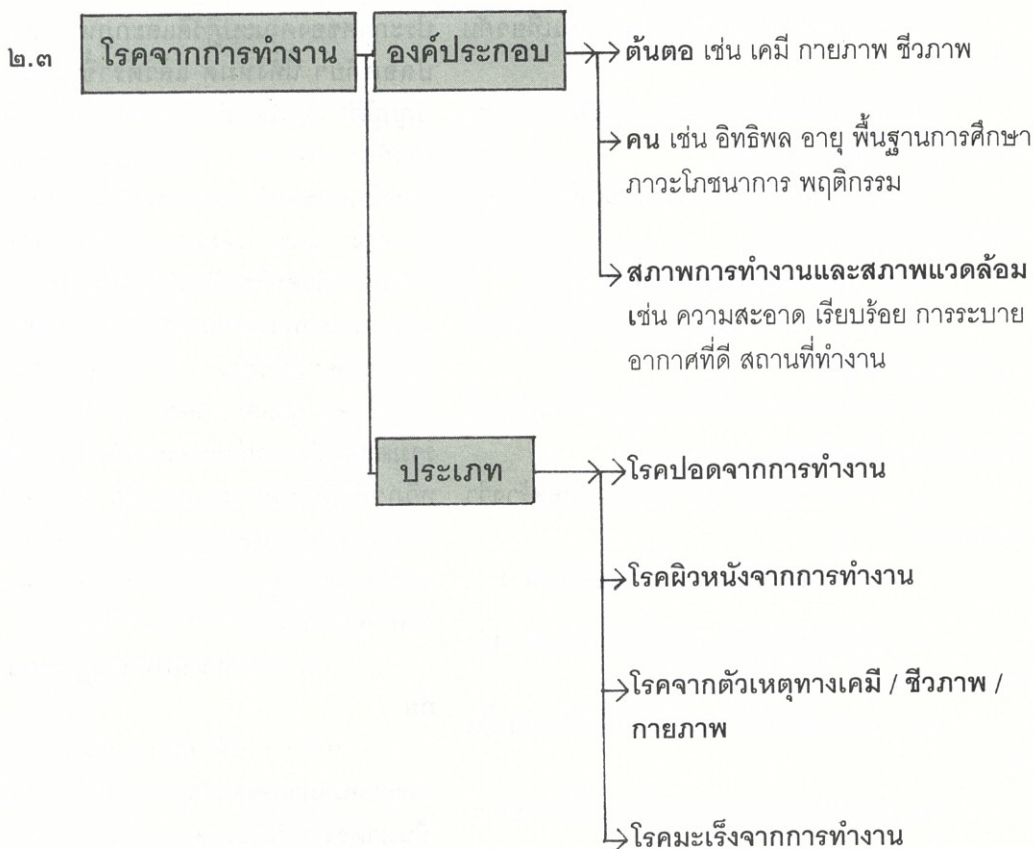
(๒) ปัจจัยการประสบอันตรายจากอาชีพ

(*) อุบัติเหตุ (Accident)

- เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิดและมิได้มีการควบคุมขึ้นมาก่อน มีผลทำให้เกิดความเสียหายทางร่างกาย จิตใจ และทรัพย์สิน

(*) อุบัติการณ์ (Incident) เป็นเหตุการณ์ที่เกือบจะก่อให้เกิดอุบัติเหตุ (Near Miss)

(๓) แนวทาง / มาตรการป้องกัน

ในฐานะผู้สร้างผลผลิตให้หน่วยงาน/สถานประกอบการ จำเป็นต้องได้รับการคุ้มครองป้องกันมิให้รับอันตรายจากการทำงาน และควรได้รับการส่งเสริมให้มีจิตสำนึกที่ปลอดภัยและสุขภาพอนามัยที่ดีถ้า กรณีเกิดจากเจ็บป่วย/บาดเจ็บต้องได้รับการรักษาพยาบาล ให้หายปกติ หากเกิดความพิการต้องได้รับการฟื้นฟู หรือให้สามารถอยู่ในสังคมได้ อย่างมีความสุขไม่เป็นภาระต่อสังคม อนึ่ง "สิ่งแวดล้อมในการทำงาน" ก็จะต้องได้รับการตรวจตราสม่ำเสมอเพื่อค้นหาปัญหาและประเมินระดับปัญหาที่แฝงเร้น โดยจัดให้มีมาตรการป้อง

กันและควบคุมอันตรายที่อาจจะเกิดจากสิ่งแวดล้อมการทำงานให้เหมาะสมด้วย ในการแก้ไขและป้องกันปัญหาการประสบอันตรายจากการทำงาน รวมถึงการส่งเสริมให้เกิดความปลอดภัยในการทำงาน จะได้กล่าวถึงแนวทางป้องกันทั้งในส่วนของภาครัฐ และเอกชนทั่วไป ต่อไปนี้

๓.๑ กฎหมายว่าด้วยความปลอดภัยในการทำงาน

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน โดยหน่วยงานสถาบันพัฒนาสภาพและสิ่งแวดล้อมในการทำงานซึ่งย่อยลงมาอีกที่

หนึ่งเป็นผู้รับผิดชอบ ในปัจจุบันก็มีการบัญญัติกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัยฯ ขึ้นมารวมทั้งสิ้น ๑๖ ฉบับแล้ว อาทิ

๑. ความปลอดภัยในการทำงานเกี่ยวกับเครื่องจักร

๒. ความปลอดภัยในการทำงานเกี่ยวกับภาวะแวดล้อม (ความร้อน-แสง-เสียง)

๓. ความปลอดภัยในการทำงานเกี่ยวกับภาวะแวดล้อม (สารเคมี)

๔. ความปลอดภัยเกี่ยวกับไฟฟ้า

๕. ความปลอดภัยในการทำงานเกี่ยวกับภาวะแวดล้อม (ประดาน้ำ)

๖. ความปลอดภัยในการทำงานก่อสร้างว่าด้วยลิฟท์ขนส่งวัสดุชั่วคราว

๗. ความปลอดภัยในการทำงานก่อสร้างว่าด้วยนั่งร้าน

๘. ความปลอดภัยในการทำงานของลูกจ้าง

๙. ความปลอดภัยในการทำงานก่อสร้างว่าด้วยเขตก่อสร้าง

๑๐. ความปลอดภัยในการทำงานเกี่ยวกับบันได

๑๑. ความปลอดภัยในการทำงานเกี่ยวกับการตอกเสาเข็ม

๑๒. ความปลอดภัยในการทำงานในสถานที่อับอากาศ

๑๓. ความปลอดภัยในการทำงานเกี่ยวกับสารเคมีอันตราย

๑๔. ความปลอดภัยในการทำงานเกี่ยวกับหม้อน้ำ

๑๕. ความปลอดภัยในการทำงานในสถานที่ที่มีอันตรายจากการตกจากที่สูง วัสดุกระเด็น ตกหล่น และพังทลาย

๑๖. การป้องกันและระงับอัคคีภัยในสถานประกอบการเพื่อความปลอดภัยในการทำงานสำหรับลูกจ้าง

กฎหมายทั้ง ๑๖ ฉบับดังกล่าว อาศัยอำนาจตามข้อ ๒(๗) แห่งประกาศของ คณะปฏิวัติฉบับที่ ๑๐๓ ลว. ๑๖ มีนาคม ๒๕๑๕ โดยจอมพลถนอม

กิตติขจร หัวหน้าคณะปฏิวัติ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๙ ตอนที่ ๔๑ วันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๑๕ ซึ่งในอนาคตอันใกล้จะมีการยกเลิกประกาศของคณะปฏิวัติและกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัยฯ นี้ทั้งหมด แล้วตราขึ้นเป็น **"พระราชบัญญัติ"** แทนโดยที่กรมสวัสดิการฯ มีหน้าที่โดยตรงกับการพิจารณาปรับปรุงกฎหมายให้เหมาะสมและมีขอบเขตกว้างขวางในเรื่องความปลอดภัยจากการทำงานและการคุ้มครองสวัสดิการแรงงานแล้ว ควรมีการบังคับใช้ให้ได้มีการปรับปรุงสภาพการทำงานและสภาพแวดล้อมการทำงานในสถานประกอบการให้ปลอดภัยยิ่งขึ้น อาทิ การออกแบบ การ สร้างบำรุงรักษา ดูแลตรวจสอบ การใช้เครื่องมืออุปกรณ์ รวมถึงตลอดถึงการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของ ทวิภาคี ด้านความปลอดภัย (นายจ้าง-ลูกจ้าง) กำหนดจัดอบรมพนักงาน กำหนดบริการด้านสุขภาพอนามัยแก่ลูกจ้างให้ชัดเจน (First Aid, ตรวจสอบสุขภาพ ก่อน / ขณะทำงาน/ประจำปี ฯลฯ)

๓.๒ การกำหนดมาตรฐานความปลอดภัย

หน่วยงานด้านความปลอดภัยควรศึกษาและกำหนดมาตรฐานด้านความปลอดภัยขึ้นโดยอาจเป็นมาตรฐานที่เป็นทางการ กึ่งทางการ หรือไม่เป็นทางการในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ ซึ่งอาจจัดทำในรูปของ **"คู่มือมาตรฐานการทำงานที่ปลอดภัย"** WSSP = Work Safety Standard Procedure โดยจะมีรายละเอียด เช่น มาตรฐานการผลิตเครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในอุตสาหกรรม การปฏิบัติ เกี่ยวกับความปลอดภัย ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งจัดทำรวบรวมเป็นคู่มือแนวปฏิบัติที่บังคับใช้เหมือน ๆ กัน

๓.๓ การตรวจสอบ/ตรวจการความปลอดภัย

หน่วยงานรัฐจัดเจ้าหน้าที่เพื่อตรวจสอบด้านความปลอดภัยตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้เพื่อ บังคับนายจ้างให้ปฏิบัติตาม อันเป็นมาตรฐานที่สำคัญอันหนึ่งที่จะช่วยให้กระตุนนายจ้างได้มีความรับผิดชอบต่อสุขอนามัยและความปลอดภัยของลูก

จ้างได้อีกทางหนึ่ง รวมทั้งควรให้คำชี้แนะเพื่อให้ นายจ้าง ได้ปรับปรุงแก้ไขสมรรถภาพการทำงาน และสภาพแวดล้อมควบคู่ไปด้วย นอกจากหน่วยงานรัฐแล้ว เอกชน/รัฐวิสาหกิจ/สถานประกอบการเองก็ควรมีการตรวจความปลอดภัยของตนเองขึ้นเพื่อตรวจสอบหาสภาพ/การกระทำที่ไม่ปลอดภัยและแนวทางปรับปรุงแก้ไขให้ลุล่วงไปด้วยดีตรงนี้ถือว่าสำคัญยิ่งกว่าที่รัฐจะมาดำเนินการเองหากนายจ้างของสถานประกอบการมีจิตสำนึกด้านความปลอดภัย (Safety Mind) เพียงพอ

๓.๔ การศึกษาวิจัยความปลอดภัย

มุ่งเน้นการพัฒนาทางวิชาการให้มีการประสานสอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัย จึงต้องมีการศึกษาค้นคว้าและวิจัยความปลอดภัยทุกสาขา เช่น

๓.๔.๑ วิทยาศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์ ค้นคว้าเกี่ยวกับสมบัติและลักษณะของวัตถุที่เป็นอันตรายและสารพิษทั้งหลาย ศึกษาระบบ Safety Guard การทดสอบอุปกรณ์ป้องกันทางเดินหายใจ ค้นคว้าวิธีป้องกันระเบิดของก๊าซ และฝุ่นละออง การจัดสถานที่ทำงานอุปกรณ์การทำงานให้เหมาะสมกับขนาดร่างกายและสภาวะทางจิตใจ รวมถึงการค้นคว้าระบบการระบายอากาศที่เหมาะสม เป็นต้น

๓.๔.๒ เวชศาสตร์อุตสาหกรรม ศึกษาผลกระทบของสภาพ/สิ่งแวดล้อม การทำงาน เช่น ความร้อน เสียงดัง ความสั่นสะเทือน ความกดดัน รังสี สารพิษ การเกิดพยาธิสภาพ เป็นการค้นหาปัญหาและวิธีการรักษา

๓.๔.๓ จิตวิทยาสังคม ค้นคว้าปัจจัยด้านจิตวิทยาและสังคมที่เป็นตัวเหตุไปสู่การเกิดอุบัติเหตุ และวิธีการป้องกัน

๓.๔.๔ สถิติ ศึกษาวิจัยเพื่อค้นหาประเภท/ชนิดการประสบอันตราย จำนวน/กิจกรรมที่เป็นสาเหตุ ซึ่งจะนำข้อมูลดังกล่าวไปหาหนทางแก้ไขและป้องกันในอนาคตต่อไป

๓.๕ การศึกษา สถาบันการศึกษาด้านความปลอดภัยในการทำงาน

ควรบรรจุวิชาการด้านความปลอดภัยไว้ในหลักสูตรของนักศึกษาที่เกี่ยวข้องเพื่อปูพื้นฐานและปลูก

ฝังทัศนคติ ด้านความปลอดภัยให้เกิดขึ้นก่อนออกไปสู่ตลาดแรงงาน จึงจะสามารถปฏิบัติงานด้าน Safety ได้ นักศึกษาที่ควรได้ศึกษาลักษณะนี้ ได้แก่ วิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สาธารณสุขศาสตร์ พยาบาลศาสตร์ แพทยศาสตร์ นิติศาสตร์ (ที่ศึกษาเอกด้านกฎหมายแรงงานและความปลอดภัย) นอกจากนี้ก็มีนักเรียนช่างกล / ฝึกอาชีพต่าง ๆ ด้วย ปัจจุบันมีหลักสูตรเร่งรัดที่กรมสวัสดิการฯ จัดขึ้นคือ "อบรม จป. ๑๔๐ ชั่วโมง" ตรงนี้ก็อาจทำให้ทราบ Concept ทั่วไปของความปลอดภัยได้ดีพอสมควร

๓.๖ การอบรม/สัมมนา Training ด้านความปลอดภัย

ควรที่สถานประกอบการจะจัดให้มีขึ้น โดยให้บุคคลทุกระดับ ตั้งแต่ นายจ้าง ผู้จัดการ วิศวกร หัวหน้างานและพนักงานได้ทราบ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและมีจิตสำนึก-ทัศนคติที่ดีต่องานความปลอดภัย บางหลักสูตร ก็อาจส่งไปอบรม/สัมมนาภายนอกได้ ด้วยมาตรฐานการถ่ายทอดความรู้ด้านความปลอดภัย ไม่แตกต่างกันมากนักเพราะผู้ให้ความรู้แต่ละท่านก็มีแนวคิด/ปฏิบัติที่คล้ายคลึงกัน และควรจัดการรณรงค์สร้างเสริมให้ทุกคนเกิดทัศนคติและมี "จิตสำนึกแห่งความปลอดภัย" (Safety Mind) ซึ่งมีกลวิธีในการดำเนินงานมากมาย และต้องกระทำอย่างต่อเนื่องด้วย

๓.๗ การประกัน/องค์กรความปลอดภัย

หน่วยงานหรือสถาบันด้านการประสบอันตราย ควรมีส่วนร่วมส่งเสริม ให้มีการปรับปรุงอุบัติเหตุและโรคจากการทำงาน โดยนำมาตรฐานต่าง ๆ รวมทั้งการลด อัตราพรีเมียม การประกันสำหรับสถานประกอบการที่มีมาตรการคุ้มครองป้องกันความปลอดภัยเป็นอย่างดี เป็นต้น

องค์กรความปลอดภัยในรูปของ Organization Chart of Safety ทุกสถานประกอบการควรมี เพื่อให้การดำเนินงานด้านความปลอดภัยเต็มรูปแบบ สะดวกง่ายในการบังคับบัญชาสั่งการดำเนินการ และที่สำคัญจะต้องมีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน (จป.) ด้วย สำหรับสถานประกอบการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ ๑๐๐ คนขึ้นไป ต้องจัดให้มี จป.อย่าง

น้อยแห่งละ ๑ คน หรือปฏิบัติหน้าที่ตลอดเวลาที่มีการทำงานดังนี้ (ปมท. ความปลอดภัยในการทำงานของ ลูกจ้าง ข้อ ๖)

- ดูแลให้มีการปฏิบัติเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานของลูกจ้าง
- ให้คำปรึกษา แนะนำเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานแก่นายจ้างและลูกจ้าง
- ควบคุมและดูแลการใช้อุปกรณ์ความปลอดภัยให้ถูกวิธีและอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้
- ตรวจตราสภาพการทำงานและการปฏิบัติงานของลูกจ้าง แล้วรายงานนายจ้างเพื่อปรับปรุงแก้ไข
- บันทึก จัดทำรายงาน และสอบสวนเกี่ยวกับอุบัติเหตุและโรคเนื่องจากการทำงาน
- ส่งเสริมสนับสนุนให้มีกิจกรรมเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน

๓.๘ การปรับปรุงสภาพ/สิ่งแวดล้อมในการทำงาน

เป็นสิ่งที่สถานประกอบการควรเป็นผู้ดำเนินการอย่างจริงจัง โดยมุ่งปรับปรุงสถานที่ทำงานให้สะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อยถูกสุขลักษณะและปลอดภัยตรงนี้ ให้นำหลักการ ๕ ส. มาใช้ซึ่งเป็นพื้นฐานของความปลอดภัยเลยทีเดียว

๔. การบริหารความปลอดภัยและองค์กรความปลอดภัย การบริหารความปลอดภัย

เราสามารถนำหลักการบริหารงานบุคคลมาใช้ได้ ซึ่งประกอบด้วย

- ก. การวางแผน (Planning)
- ข. การจัดองค์การ (Organizing)
- ค. การจัดการบุคลากร (Staffing)
- ง. การอำนวยการ (Directing)
- จ. การควบคุมประเมินผล (Controlling)

แนวปฏิบัติเชิงบริหารความปลอดภัย (๗ ประการ)

๑. ระดับสูงกำหนดนโยบายและความรับผิดชอบ
๒. การมอบหมายหน้าที่ - รับผิดชอบกับทุกระดับ
๓. การดูแลสภาพการทำงาน เช่น จัดตรวจการความปลอดภัย การตรวจซ่อมทางวิศวกรรม ฯลฯ

๔. การฝึกอบรม/พัฒนาทักษะด้านความปลอดภัย

๕. ระบบการบันทึกอุบัติเหตุ เช่น JSA, KYT < Accident Report, การ ประเมินความเสี่ยง เป็นต้น

๖. ระบบการปฐมพยาบาลและการแพทย์
๗. การรณรงค์จิตใจทุกระดับให้เกิดจิตสำนึกแห่งความปลอดภัย

นโยบาย

- ต้องกะทัดรัด ชัดเจน และชี้เจตนารมณ์ของฝ่ายบริหาร อย่างเด่นชัดสามารถปฏิบัติได้เป็นไป

ตัวอย่าง :

- อุบัติเหตุทั้งหลายและการบาดเจ็บสามารถป้องกันได้ (All Accidents & Injuries can be prevented)

- ความปลอดภัยและประสิทธิภาพการผลิตต้องควบคู่กันไปเสมอ ผู้บริหารทุกระดับจะต้องถือเป็นความรับผิดชอบเบื้องต้นที่จะดูแลความปลอดภัยและความเป็นอยู่ของพนักงานทุกคน โดยจะต้องดำเนินการส่งเสริมให้มีการปฏิบัติงานอย่างปลอดภัย และดูแลบำรุงรักษาเครื่องมือต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัยอยู่เสมอ ฯลฯ

การจัดองค์กรความปลอดภัย

การจัดองค์กรความปลอดภัยในแต่ละกิจการย่อมมีความแตกต่างกันไปตาม ขนาดและลักษณะโครงสร้าง จึงใคร่เสนอแนวทางประกอบการพิจารณาโดยแบ่งออกเป็น ๔ หน่วย ดังนี้

๑. หน่วยงานสถานประกอบการขนาดใหญ่

หน่วยงานขนาดใหญ่เช่นนี้ จะมีการตั้งองค์กรความปลอดภัยที่สมบูรณ์แบบ โดย อาจมีการจัดตั้งฝ่าย/ส่วนความปลอดภัยขึ้น มีเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน ทำหน้าที่เป็นผู้จัดการหรือผู้อำนวยการ และมีบุคลากรระดับผู้ช่วยอีกจำนวนหนึ่ง เพื่อช่วยในการดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบายความปลอดภัยของสถานประกอบการนั้น ๆ ฝ่าย

ความปลอดภัยย่อมต้องประสานงานอย่างใกล้ชิดกับฝ่ายต่าง ๆ เช่น ฝ่ายการแพทย์ ฝ่ายจัดซื้อจัดหา ฝ่ายซ่อมบำรุง ฝ่ายการบุคคลและธุรการ ฝ่ายผลิต เป็นต้น สำหรับสถานประกอบการที่มีอยู่ในเครือจำนวนมากควรมีการจัดตั้ง **"หน่วยงานความปลอดภัยส่วนกลาง"** ขึ้นเพื่อให้บริหารและให้คำปรึกษากับโรงงานหรือบริษัทในเครือ โดยมีขอบเขตความรับผิดชอบ ต่อไปนี้

๑.๑ จัดหาและฝึกอบรม/สัมมนา จป.ของบริษัทหรือโรงงานในเครือ

๑.๒ ให้บริการทางวิชาการต่าง ๆ เช่น ระบบรายงานสอบสวนอุบัติเหตุ มาตรฐานแนวปฏิบัติการใช้เครื่องมือ การจัดทำเอกสารความปลอดภัย กิจกรรมความปลอดภัยเพื่อเพิ่มผลผลิต ฯลฯ เป็นต้น

๑.๓ การจัดหาอุปกรณ์และวิธีการสร้างเสริมความสนใจของพนักงาน อาทิ โปสเตอร์คำขวัญประกวดการสวม PPE ความปลอดภัย ฯลฯ เป็นต้น

๑.๔ ร่วมกับศูนย์ฝึกอบรมเครือฯ ในการหาความจำเป็น (Training Needs) และการให้การฝึกอบรมกับพนักงานทุกระดับ เพื่อสร้างเสริมความเข้าใจ ความรับผิดชอบและความร่วมมือเพื่อให้บรรลุเป้าหมายความปลอดภัยในการทำงาน

๑.๕ ประชุมหารือหรือแสดงความคิดเห็น ประสานงานกับคณะกรรมการป้องกันอุบัติภัยทุกคณะของบริษัทในเครือ

๑.๖ สร้างระบบข้อเสนอแนะ (Suggestion system) เพื่อแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการทำงาน และเสนอแนะต่อฝ่ายบริหาร/ฝ่ายจัดการของบริษัทในเครือ

๑.๗ ติดต่อบริษัท ประเมินผลความต่อเนื่อง การดำเนินงานเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานของบริษัทในเครือเป็นการประจำเดือนและปี เพื่อนำเสนอต่อฝ่ายบริหาร / ฝ่ายจัดการ

๑.๘ ให้คำแนะนำปรึกษา อันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการด้านความปลอดภัยแก่บริษัทในเครือ

๒. หน่วยงานสถานประกอบการขนาดเล็ก
โดยปกติผู้จัดการ/ผู้อำนวยการสถานประกอบการนั้น ๆ อาจเป็นผู้รับผิดชอบ งานด้านความปลอดภัย

อีกหน้าที่หนึ่งด้วย โดยหัวหน้าผู้ควบคุมงานที่มีประสบการณ์และอำนาจหน้าที่ตามสายงานบังคับบัญชา (Line) เป็นผู้ช่วย/ผู้รับมอบอำนาจดำเนินการนำไปปฏิบัติ ในกรณีนี้ผู้รับผิดชอบงานความปลอดภัยต้องมีเวลาเพียงพอในการดำเนินงาน และได้รับการสนับสนุนด้านอุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ อย่างเหมาะสมหน่วยงานขนาดเล็กมักมีข้อได้เปรียบหลายประการในการดำเนินงาน เพราะผู้บริหารแต่ละระดับมีความใกล้ชิดกับพนักงานปฏิบัติการ จึงทราบปัญหาต่าง ๆ ได้ดี การจัดอบรมความปลอดภัยขณะปฏิบัติงาน (On the Job Training) ทำได้ง่าย การเก็บข้อมูลวิเคราะห์อันตรายก็สามารถทำได้รวดเร็ว นอกจากนั้นแล้วโครงการเสริมความปลอดภัยและจิตใจก็สามารถกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างความสัมพันธ์ ความสามัคคีเป็นหนึ่งเดียวย่อมสร้างได้ง่ายกว่า ข้อเสียเปรียบก็มีเช่นกันตรงที่อาจจะไม่สามารถจัดให้มีองค์กรที่สมบูรณ์แบบได้ ด้วยขาดบุคลากร และการบริการด้านวิศวกรรม ด้านการแพทย์ แต่ก็อาจขอความช่วยเหลือร่วมมือจากหน่วยงานอื่นได้ เช่น คณะกรรมการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ (กปอ.) สถาบันความปลอดภัยในการทำงาน หน่วยบรรเทาสาธารณภัย มหาวิทยาลัย/สถาบันการศึกษาอื่น ๆ รวมถึงการว่าจ้างที่ปรึกษา/ชำนาญการทางวิศวกรรม และความปลอดภัยในการช่วยตรวจตราและให้คำปรึกษาแนะนำเป็นครั้งคราวก็ได้ทั้งด้านบริการทางการแพทย์ก็อาจทำ Contract Out กับโรงพยาบาล/สถานพยาบาลท้องถิ่นก็ได้ และที่ควรรณรงค์ก็คือจัดอบรม First Aid ให้พนักงานทุกคน ทราบเข้าใจและปฏิบัติเบื้องต้นในการช่วยเหลือเพื่อนพนักงานด้วยกันเองอีกด้วย กรณีเช่นนี้ควรจัดการทุกปีอันเป็นการทบทวนให้ด้วย ก็จะทำงานความปลอดภัยมีความสมบูรณ์มากพอสมควร

๓. หน่วยงานที่มีหน่วยปฏิบัติงาน

เช่น การก่อสร้างที่มีอยู่หลายแห่ง การปฏิบัติงานแต่ละแห่งอาจเป็นฤดูกาล ครั้งคราว โครงการซึ่งในสภาพการณ์เช่นนี้มักมีปัญหาในการควบคุมดูแลด้านความปลอดภัย กรณีนี้ผู้บริหารที่รับผิดชอบ

ควรต้องปรับปรุงโครงสร้างให้เหมาะสมตามสภาวการณ์ โดย สามารถดำเนินการต่อไปนี้ได้

๓.๑ ต้องกำหนดนโยบายและแผนงาน/เป้าหมาย/แนวทางดำเนินการด้าน ความปลอดภัยหลักให้กับหน่วยงานได้ถือปฏิบัติ

๓.๒ ให้นำหน่วยงานส่วนกลางความปลอดภัยที่ประจำอยู่สำนักงานใหญ่เป็นหน่วยให้คำปรึกษาสับสนุนและแนะนำ และประสานงานความปลอดภัย

๓.๓ ให้หน่วยปฏิบัติการมีอิสระในการวางแผนแนวทางการดำเนินการของตนเอง ให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนที่ฝ่ายบริหารกำหนด

๓.๔ ผู้รับผิดชอบหน่วยปฏิบัติการควรจัดให้มี จป.ตามความเหมาะสมสำหรับงานอันตรายเพื่อรับผิดชอบงานความปลอดภัย และดูแลให้เป็นไปตามหน้าที่ของ จป.ตามกฎหมาย ๖ ประการข้างต้นซึ่งได้กล่าวไปแล้ว

๓.๕ ส่วนกลางต้องคอยตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยปฏิบัติการต่าง ๆ เพื่อให้มั่นใจว่าได้ปฏิบัติเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับที่บริษัทกำหนดหรือไม่ พร้อมให้ความช่วยเหลือและแนะนำด้วย

๔. หน่วยงานรัฐและวิสาหกิจ

เป็นหน่วยงานที่ดูแลความปลอดภัยของพนักงานและเหล่าข้าราชการและสาธารณชนทั้งหลายหน่วยงานเหล่านี้มีมากมายและพบว่ามีความปฏิบัติค่อนข้างแตกต่างกันไปในแต่ละหน่วยงาน บางหน่วยอาจมีโครงการความปลอดภัยที่สมบูรณ์แบบ บางหน่วยมีเล็กน้อย นอกจากนั้นยังพบว่า รูปแบบการเก็บข้อมูลการประสบอันตรายก็แตกต่างกันอย่างมาก

ประเทศไทยนั้นหน่วยงานรัฐและวิสาหกิจที่นับว่ามีบทบาทเกี่ยวข้องกับความปลอดภัย ได้แก่ กพผ. การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย กปน. กรมทางหลวง กทม. เป็นต้น รัฐวิสาหกิจอยู่ในข่ายต้องแต่งตั้ง จป.ตามกฎหมาย ส่วนราชการนั้นกฎหมายได้ยกเว้นไว้ แต่ก็ควรได้มีการพิจารณาจัดตั้งองค์กรความปลอดภัยขึ้น เพื่อให้รับผิดชอบงานความปลอดภัยด้วย โดยมีรูปแบบการ ดำเนินการเป็น Action Plan พอสังเขป ดังนี้

๔.๑ กำหนด/ประกาศนโยบายความปลอดภัยให้แผนงานและเป้าหมายปฏิบัติ

๔.๒ จัดหน่วยงานดำเนินการด้านความปลอดภัย หรือหน่วยงานส่วนกลางความปลอดภัย

๔.๓ จัดให้มีคณะกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของส่วนราชการ/องค์การ เพื่อถือเป็นคณะกรรมการใหญ่ระดับบริหาร โดยมีงานหลักคือพิจารณา กำหนดนโยบายและวางแผน หลักในการป้องกันอุบัติเหตุ

๔.๔ ส่วนงานต้องมีอิสระในการดำเนินงานที่เหมาะสม สอดคล้องกับนโยบาย และแผนหลัก

๔.๕ จัดให้มี จป./ผู้คุมงานความปลอดภัย เพื่อให้คำแนะนำเฉพาะงานในส่วนที่จำเป็นหรืออาจจัดไว้ที่ส่วนกลางได้

๔.๖ ให้ความรู้แก่พนักงานและผู้คุมงานอย่างต่อเนื่องและทันเหตุการณ์

๕. คณะกรรมการความปลอดภัย

เป็นกลวิธีหนึ่งที่ประสบความสำเร็จอย่างยิ่ง ในการประสานความร่วมมือและความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องในการผลักดันให้เกิดความปลอดภัยขึ้นภายในสถานประกอบการ

๕.๑ คณะกรรมการความปลอดภัย (คปภ.) มีหน้าที่หลัก ๒ ประการ คือ

๕.๑.๑ สร้างเสริมและธำรงไว้ซึ่งความสนใจในงานความปลอดภัย

๕.๑.๒ ประสานงานเชื่อมโยงความเข้าใจสนับสนุนและแลกเปลี่ยนความเห็นด้านงานความปลอดภัย

๕.๒ ระดับ คปภ.

คปภ.อาจแบ่งได้หลายระดับตามสายการบริหาร ซึ่งเป็นลักษณะของ คกก. ที่ใช้กันอย่างกว้างขวางในสถานประกอบการทั่วไป ซึ่งอาจประกอบด้วย

๕.๒.๑ คปภ.ระดับบริหาร

๕.๒.๒ คปภ.ระดับโรงงาน

๕.๒.๓ คปภ.ระดับฝ่าย

สถานประกอบการขนาดใหญ่ที่มีหน่วยงานกระจายตามที่ต่าง ๆ อาจมี การแต่งตั้ง คก.ปภ. ระดับต่าง ๆ กัน เช่นส่วนกลางอาจเป็นในรูปของ "คก.ปภ." ส่วน ในระดับโรงงานก็อาจจัดในรูป "คณะกรรมการความปลอดภัยโรงงาน" ในระดับ

หน่วยงานก็ให้ระดับฝ่ายดูแลในรูป "คณะกรรมการความปลอดภัยฝ่าย" ขึ้นก็ได้ หากย่อลงไป ในหน่วยงานอีกก็จะเป็นรูปของ "คณะทำงาน" (คทง.) ก็ได้ ส่วนสถานประกอบการขนาดเล็กอาจมี คกก.เพียงคณะเดียวก็น่าจะพอโดยพิจารณาตามความเหมาะสมของการจัดตั้ง และจำนวน คปภ.ก็ไม่ควรมากจนเกินไปกว่าความจำเป็นด้วยเพราะอาจทำให้กระบวนการ/ขั้นตอนล่าช้า ยุ่งยาก ซ้ำซ้อนโดยไม่จำเป็นอีกด้วย ข้อสำคัญประการหนึ่งหากฝ่ายบริหาร/จัดการ ปิดความรับผิดชอบไม่ใส่ใจกับงานความปลอดภัย และผลภักการให้กับ คปภ.เท่านั้น อาจทำให้ผู้บริหารระดับสูงไม่ได้เข้ามารับผิดชอบจริงจังในที่สุด คปภ.ก็จะค่อย ๆ เฉื่อยชาและล้มหายตายจาก เพราะ เห็นว่าไม่ได้รับความสนใจจากฝ่ายบริหาร/จัดการ หรือได้รับการยอมรับ-สนับสนุน และส่วนที่สำคัญของการจัดตั้ง คปภ.คือ เปิดโอกาสให้พนักงานได้เข้าร่วม / มีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการ หรือ คณะทำงานด้วยอันจะเป็นการสร้าง ความรับผิดชอบร่วมกันและเป็นการพัฒนาเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่องานความปลอดภัยอีกด้วย

๕.๓ ความสำคัญของการจัดตั้ง คปภ.

ขอแยกอธิบายเป็นหัวข้อต่อไป

- วัตถุประสงค์และข้อควรพิจารณาหน้าที่รับผิดชอบและแนวปฏิบัติที่ควรรู้

๕.๓.๑ วัตถุประสงค์และข้อควรพิจารณา

วัตถุประสงค์การจัดตั้ง คปภ. ได้แก่

- เพื่อส่งเสริม เร่งรัดผู้บังคับบัญชาทุกระดับให้ความสนใจ และเข้าใจและกระตุ้นเตือนให้ปลุกสำนึกในการระลึกถึงความปลอดภัย โดยปลูกฝังให้อยู่ใน สายเลือดโดยให้ถือว่าความปลอดภัยเป็นหน้าที่ของทุก ๆ คน และเป็นไปอย่างต่อเนื่อง จริง ๆ จัง ๆ ด้วย

- เพื่อส่งเสริม เร่งรัด จูงใจและคงความใส่ใจของพนักงาน ให้เกิดความสำนึกรับผิดชอบว่าคนเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและมีโอกาสได้รับอุบัติเหตุมากที่สุด ในส่วนนี้จึงมีส่วนช่วยป้องกันอุบัติเหตุมากที่สุด

- เพื่อดำเนินการให้กิจการความปลอดภัยต่าง ๆ เป็นส่วนหนึ่งที่ผสมผสานในนโยบายการผลิต วิธีการปฏิบัติงานและเป็นหน้าที่ที่หนึ่งในการปฏิบัติงานผลิต

- ให้โอกาสพนักงานเสนอความเห็นในรูป Suggestion System/วิพากษ์วิจารณ์ปัญหาการประสบอันตราย-มาตรการป้องกันอุบัติเหตุอย่างอิสระ เพื่อจะได้ข้อมูลต่าง ๆ ในการประกอบการดำเนินงาน

- เพื่อช่วยเหลือสนับสนุนผู้บริหารระดับปฏิบัติการพิจารณาข้อเสนอแนะ (Proposal / Suggestion)

- เป็นช่องทางปรับปรุงและสร้างเสริมแรงงานสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดความเข้าใจและร่วมมือในการป้องกันอุบัติเหตุ

ข้อควรพิจารณา

- ผู้บริหารระดับสูงต้องเป็นประธาน คปภ. ระดับบริหาร

- คปภ. ระดับบริหาร ควรประกอบด้วยผู้จัดการ/ผู้อำนวยการ/ผู้บริหารส่วนหลัก (Line Mgr.) โดยมีหัวหน้าแพทย์ประจำสถานพยาบาลและหัวหน้าฝ่ายป้องกันระดับอค์คิภักเป็นกรรมการ ทั้งนี้ ผลิต. ความปลอดภัย /จป. เป็นกรรมการและเลขานุการคณะด้วย

- กรรมการต้องเป็นผู้รู้เกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติงาน สภาพต่าง ๆ ภายในบริเวณสถานประกอบการนั้น ๆ เป็นอย่างดี โดยมีจำนวนกรรมการแต่ละคณะโดยเท่าที่จำเป็นไม่มาก/น้อยจนเกินไป

- คปภ.แต่ละคณะต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เกี่ยวข้อง และสามารถแลกเปลี่ยนความเห็นร่วมกันได้ดี เพื่อให้งานความปลอดภัยเดินหน้าไปได้ อย่างราบรื่นไม่ติดขัด การขอความร่วมมือและได้รับความร่วมมือถือได้ว่าเป็นเรื่องสำคัญทีเดียว

- ที่สำคัญ คปภ.ต้องได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่จากฝ่ายบริหาร / จัดการด้วย

- พิจารณาตามความเหมาะสม โครงสร้างสายการบังคับบัญชา ตามแต่ประเภทของกิจการประกอบนโยบายด้วย

๕.๓.๒ หน้าที่รับผิดชอบและแนวปฏิบัติที่ควรรู้

ก. หน้าที่รับผิดชอบ

๑. พิจารณาเสนอแนะนโยบายความปลอดภัยของหน่วยงาน

๒. พิจารณาติดตามผลสำรวจ และศึกษาสภาพการทำงานเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้อยู่ในสภาพปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ

๓. พิจารณาติดตามผลการปรับปรุงวิธีป้องกันอุบัติเหตุ โดยพิจารณาสาเหตุที่ผ่านมาประกอบ

๔. พิจารณาติดตามผลการปรับปรุงวิธีป้องกันอัคคีภัย

๕. พิจารณาข้อเสนอแนะความจำเป็นในการใช้ PPE และสภาพ / วิธีการที่ไม่ปลอดภัย

๖. พิจารณาผลสำรวจ Safety Training Needs

๗. พิจารณาติดตามผลการวางระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับวิธีการทำงานอย่างปลอดภัยของพนักงาน

๘. พิจารณาติดตามผลการสนใจในเรื่อง Safety Mind ของพนักงาน

๙. เสนอแนะฝ่ายบริหาร / จัดการตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจ เช่น คทง. ตรวจสอบความปลอดภัย คทง. สอบสวนรายงานอุบัติเหตุ ฯลฯ เป็นต้น

๑๐. อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

ข. แนวปฏิบัติที่ควรรู้

โดยลักษณะทั่วไป คปภ.ควรประกอบด้วย การดำเนินงานที่เป็นมาตรฐาน / แนวปฏิบัติเฉพาะส่วนใหญ่ของสถานประกอบการ กล่าวคือ

๑. **การเลือกกรรมการและวาระการเป็นกรรมการ**

๒. **นโยบายและวิธีการดำเนินงาน** อาจมีเนื้อหาครอบคลุม ขอบเขตและอำนาจหน้าที่ คปภ.รวมถึงวิธีการดำเนินงาน (กำหนดเวลา/สถานที่ /วาระ/ หน้าที่/ระเบียบปฏิบัติ /การบันทึกการประชุม/องค์ประชุม โดยส่วนใหญ่เลขานุการจะมีบทบาทมากในงานประชุมและการจัดเตรียมเอกสารต่าง ๆ ประกอบ)

๓. **การประชุม คปภ.** เพื่อให้ความสนใจ บันทึกรายงานการประชุมควรจัด เป็นลายลักษณ์อักษรทุกครั้ง บันทึกรายงานที่ผ่านมากับวาระการประชุมใหม่ต้องส่งถึงกรรมการแต่ละคนล่วงหน้าก่อนประชุมพอสมควร กรรมการจะได้เตรียมเข้าประชุมได้ เหมาะสม หน้าที่การประชุมควรจะมี ๑ เดือนต่อครั้ง หากกระชั้นหรือห่างเกินไปจะเกิดความเบื่อหน่ายหรือหลงลืมได้เช่นกัน

ระเบียบปฏิบัติการประชุม

๓.๑ ตรงต่อเวลา

๓.๒ เลขานุการตรวจสอบรายชื่อผู้เข้าประชุม

๓.๓ ประธานกล่าวเปิดการประชุมและนำกรรมการให้รู้จักกัน

๓.๔ จัดบันทึกรายงานการประชุมและรับรองรายงานการประชุม

๓.๕ เรื่องสืบเนื่องที่ยังไม่ยุติในการประชุมครั้งก่อน ต้องนำมาว่ากันอีกครั้งให้ยุติ

๓.๖ เรื่องแจ้งเพื่อทราบสำหรับ กรรมการแต่ละท่าน หากมีและต้องแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

๓.๗ เรื่องพิจารณา อาทิ

๓.๗.๑ พิจารณาบทบทวนอุบัติเหตุ และสถิติการวิเคราะห์ หามาตรการ ป้องกันแก้ไข

๓.๗.๒ การแลกเปลี่ยนทัศนคติ ความเห็นของ คปภ.

๓.๗.๓ การตรวจสอบ/ตรวจสอบความปลอดภัยของ คปภ.

๓.๗.๔ การพิจารณาแผนรณรงค์สวมใส่ PPE และรณรงค์กิจกรรม Safety ฯลฯ

๓.๘ อาจมีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ/คณะทำงานตามความเหมาะสม

๓.๙ ประชุมต้องว่ากันตามวาระที่แจ้งก่อนเสมอ

๓.๑๐ การปิดประชุม / การนัดหมายวัน-เวลา-สถานที่ประชุมครั้งต่อไป

๔. การสร้างความสนใจของกรรมการ

๖. กิจกรรมสร้างเสริมความปลอดภัยเพื่อเพิ่มผลผลิต

เพื่อให้ Safety System สมบูรณ์และเป็นการส่งเสริม จูงใจ อันเป็นหัวใจของความปลอดภัย คือ **"การเพิ่มผลผลิต"** (Productivity Improvement) แล้ว การรู้จักบริหารความปลอดภัยโดยนำกิจกรรมเข้ามาช่วยก็เป็นผลดีและประสบความสำเร็จพอสมควรอันเป็นรากฐานการสร้างจิตสำนึกแห่งความปลอดภัยนั่นเอง หัวข้อนี้จะได้กล่าวถึงกิจการต่าง ๆ อย่างครอบคลุม

คลุม ได้แก่

๖.๑ การจัดนิทรรศการความปลอดภัย
๖.๒ การบรรยายพิเศษ หรือบรรยายธรรม
เกี่ยวกับความปลอดภัย

๖.๓ การสนทนาความปลอดภัย
๖.๔ การประกวดคำขวัญความปลอดภัย
๖.๕ การประกวดภาพโปสเตอร์
๖.๖ การตรวจสุขภาพอนามัยและการทดสอบ

สมรรถภาพ

๖.๗ การรณรงค์การใช้ PPE (Personel
Protective Equipment)

๖.๘ การรณรงค์ความปลอดภัยด้วยโปสเตอร์
และสัญลักษณ์

๖.๙ การประกวดรายงานสภาพที่ไม่ปลอดภัย
๖.๑๐ การกระจายเสียงบทความ ความปลอดภัย
ภัย

๖.๑๑ การตรวจสอบ / ตรวจการความปลอดภัย
ภัย (Safety Inspector)

๖.๑๒ วารสาร / เอกสารเผยแพร่
๖.๑๓ กิจกรรม KYT และ JSA
๖.๑๔ การแข่งขัน / ประกวดตอบปัญหาชิง
รางวัล

๖.๑๕ การจัดทำแผนป้ายรายงานสถิติอุบัติเหตุ / ป้ายประกาศ

๖.๑๖ จัด/ติดตั้งเครื่องหมายสัญลักษณ์ความปลอดภัย

๖.๑๗ การแต่งตั้ง คปภ.
๖.๑๘ การฉายวิดีโอความปลอดภัย
๖.๑๙ ทักษะศึกษาสถานประกอบการอื่น

(SafetyTour)

๖.๒๐ ระบบข้อเสนอแนะความปลอดภัย
(SafetySuggestion / Proposal)

๖.๒๑ ประกวดสวม PPE ดีเด่น และ
Safetyman ประจำปี

๖.๒๒ การจัดเลี้ยงฉลองความสำเร็จด้าน
ความปลอดภัย

๖.๒๓ การแข่งขันเพื่อลดอุบัติเหตุระหว่าง
หน่วยงาน

๖.๒๔ การจัดทำ Accident Report

๖.๒๕ การเสนอผลงาน SCC (Safety
Control
Circle)

๖.๒๖ ได้ว่าที่ความปลอดภัย

๖.๒๗ แรลลี่ความปลอดภัย

๖.๒๘ ภัยบริหารเสริมสร้างสุขภาพ

๖.๒๙ การสอบสวน จัดทำบันทึก รายงาน
อุบัติเหตุ

๖.๓๐ กิจกรรมอื่น ๆ

สำหรับรายละเอียดแต่ละกิจกรรมข้างต้น
อาจแตกต่างกันในทางปฏิบัติของแต่ละสถาน
ประกอบการ แต่ในส่วนสาระสำคัญแล้วคล้ายคลึงกัน
มาก เมื่อใดที่สถานประกอบการของท่านปลอดภัย
จากอุบัติเหตุ เมื่อนั้นขวัญกำลังใจพนักงานทุกระดับ
ก็จะดีขึ้น ซึ่งส่งผลไปถึงภาพรวมขององค์การในการ
เพิ่มผลผลิตของสินค้าและบริการ ตรงนี้จะถึงจุดของ
"การควบคุมความปลอดภัยทั่วทั้งองค์การ" (TSC =
Total Safety Control) บาง ก็เรียก "การบริหารความ
ปลอดภัยทั่วทั้งองค์การ" (TSM = Total Safety
Control) อีกด้วย และผลที่ได้รับสำหรับสถานประกอบการ
นั้น ๆ นับได้ว่าคุ้มค่ากับการลงทุนด้านความ
ปลอดภัยจริง ๆ ข้อสำคัญ หลัก ๓ E หรือ ๓ วิธี ที่
สำคัญต่อการบริหารความปลอดภัย ที่ไม่ควรละเลยก็
คือ

(๑) วิชา (Education)

(๒) วินัย (Enforcement)

(๓) วิศวกรรม (Engineering)

